

ARVIOINTIKERTOMUS 2024

Tarkastuslautakunta 13.5.2025 § 37
Kunnanvaltuusto 27.5.2025 § xx

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	2
1 TARKASTUSTOIMINTA JA ARVIOINTI	3
1.1 Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivaltuudet	3
1.2 Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja työohjelma 2024	3
2 VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI	5
3 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI PALVELUALUEITTAIN	6
Hallintopalvelut	6
Elinvoimapalvelut	6
Sivistyspalvelut	6
Tekniset palvelut	6
4 STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN	7
5 VIRANHALTIJOIDEN ANTAMAT ARVIOT	8
Koko kunta, yleinen toiminta	8
6.2. Kunnan talous	8
6.3. Hallintopalvelut	8
6.4. Elinvoimapalvelut	9
6.5. Sivistyspalvelut	9
6.6. Tekniset palvelut	9
7 YHTENNVETO JA TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE	10

1 TARKASTUSTOIMINTA JA ARVIOINTI

Tarkastuslautakunnan tehtävät ja toimivaltuudet

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla valtuutettuja.

Valtuuston asettaman tarkastuslautakunnan tehtävänä on kuntalain 121 § mukaisesti huolehtia kunnan hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämisestä. Tarkastuslautakunta valmistelee valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat. Lautakunta arvioi, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Tarkastuslautakunnan tulee arvioida myös talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävyttä, jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää.

Tarkastuslautakunnan tehtäviin kuuluu huolehtia kunnan ja sen tytäryhtiöiden tarkastuksen yhteensovittamisesta sekä 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisesta ja ilmoitusten toimittamisesta valtuustolle tiedoksi. Lautakunta laatii arviointisuunnitelman ja antaa valtuustolle kultakin vuodelta arviointikertomuksen, jossa esitetään arvioinnin tulokset. Arviointikertomus käsitellään valtuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitus antaa valtuustolle lausunnon toimenpiteistä, joihin arviointikertomus antaa aihetta.

Tarkastuslautakunnan kokoonpano ja työohjelma 2024

Paltamon kunnan hallintosäännön 7 §:n mukaan tarkastuslautakuntaan kuuluu kolme jäsentä ja jokaisella on henkilökohtainen varajäsen.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 9.8.2021 § 33 valinnut toimikaudekseen tarkastuslautakuntaan seuraavat jäsenet ja varajäsenet:

varsinainen jäsen

Jari-Pekka Pyykkönen, puheenjohtaja

Ilkka Jarva, varapuheenjohtaja

Erja Konttinen, jäsen

henkilökohtainen varajäsen

Kaisa Kemppainen

Ritva Huusko

Suvi Happo

Tarkastuslautakunnan sihteerinä on toiminut hallintosihteeri Elina Heikkinen.

Kunnanvaltuusto on kokouksessaan 15.4.2025 § 13 valinnut Paltamon kunnan tilikauden 2024 hallinnon ja talouden tarkastuspalveluiden suorittajaksi tilintarkastusyhteisö KPMG Oy Ab:n. Päävastuullisena tilintarkastajana on toiminut JHT, KHT Antti Kääriäinen.

Tarkastuslautakunta on kuullut arviointivuoden toiminnasta johtavia viranhaltijoita ja tilintarkastajaa. Tarkastuslautakunta on arvioinut kunnan tulosryhmien taloutta ja toimintaa

kuulemalla vastuuhenkilöitä lautakunnan kokouksissa. Tarkastuslautakunta on kokoontunut vuotta 2024 koskevaa tarkastusta varten 8 kertaa.

Kokouspäivä	Arviointikohde/haastattelu
9.10.2024	§ 48 Tilintarkastussuunnitelma 2024 <i>tilintarkastuksen asiantuntija Eila Granqvist, KPMG Oy Ab</i> § 49 Kunnanjohtajan kuuleminen tilikaudesta 2024 <i>kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi</i>
18.11.2024	§ 55 Kiinteistö Oy Paltamon Kiehisen toimitusjohtajan katsaus <i>Kiint. Oy Paltamon Kiehisen tilikausi 2024, toimitusjohtaja Harri Hyryläinen</i> § 56 Hyvinvointiaktivaattorin katsaus <i>Vapaa-ajan projektien toteuma, hyvinvointiaktivaattori Jenna Härkönen</i>
7.1.2025	§ 4 Tilintarkastajan katsaus <i>Tilintarkastaja, JHT, KHT Antti Kääriäinen, KPMG Oy Ab</i> § 5 Sivistysjohtajan katsaus <i>Sivistyspalveluiden toteuma 2024, sivistysjohtaja Helena Hynynen</i>
18.2.2025	§ 10 Hallintojohtajan katsaus <i>Hallintopalveluiden toteuma 2024, hallintojohtaja Petra Juutinen</i> § 11 Arviointikertomus
4.4.2025	§ 16 Kehitysjohtajan, vs. teknisen johtajan katsaus <i>Elinvoimapalveluiden ja teknisten palveluiden toteumat 2024, kehitysjohtaja, vs. tekninen johtaja Salla Korhonen</i>
28.4.2025	§ 23 Kunnanjohtajan katsaus <i>kunnanjohtaja Pasi Ahoniemi</i> § 24 Arviointikertomus
13.5.2025	§ 29 Tilintarkastajan raportti ja tilintarkastuskertomus 2024 <i>Avustava tilintarkastaja HT Marjut Huusko, KPMG Oy Ab</i> § 30 Tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2024 § 32 Arviointikertomus
20.5.2025	§ 37 Arviointikertomus

Arviointikertomuksen lähteinä ovat olleet Paltamon kunnan tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2024, toimielinten kokouspöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja viranhaltijoiden toimittamat aineistot. Tarkastuslautakunta on pyytänyt ja saanut käyttöönsä kunnanjohtajan ja palvelualuejohtajien omat arviot ja näkemykset vuoden 2024 onnistumisista ja kehittämiskohteista. Näkemykset on otettu havaintoina huomioon arviointikertomuksen valmistelussa.

2 VUODEN 2023 ARVIOINTIKERTOMUKSEN JOHDOSTA TEHTYJEN TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

Kunnanvaltuusto käsitteli arviointikertomuksen vuodelta 2023 kokouksessaan 6.6.2024 § 10 ja lähetti sen kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Kunnanhallitus on antanut selvityksen arviointikertomuksessa esitetyistä havainnoista 24.9.2024 § 162.

Tarkastuslautakunnan havainto: Lukion aloittavia opiskelijoita syksyllä 2023 oli 21. Tarkastuslautakunnan mielestä lukion markkinointia on jatkettava ja siihen on panostettava. Lukiokoulutuksen jatkuminen kunnassa on tärkeää myös peruskoululle ja elinvoimalle.

Kunnanhallituksen vastaus: Paltamon lukiota on markkinoitu aktiivisesti eri viestintäkanavissa tuloksellisesti, koska aloittavan luokan koko on ollut kahden viimeisen lukuvuoden alussa noin 20 opiskelijaa.

Tarkastuslautakunnan havainto: Perusopetuksen budjetti ylittyi jo kolmatta vuotta peräkkäin. Tarkastuslautakunta huomauttaa, että tämän kokoluokan toistuva budjetin ylitys on huolestuttavaa. Onko perusopetukseen budjetoitu riittävästi varoja vuonna 2023 tai aikaisempina vuosina? Miten varmistetaan lakisääteinen toiminta tulevina vuosina, kun nyt, vuonna 2024 on käynnissä myös kehittämisohjelman laadinta?

Kunnanhallituksen vastaus: Budjetin seurantaa on tehostettu, mutta esim. pitkien poissaolojen ja perusopetuksessa oppilaiden ulkopuolisten sijoitusten vaikutusta kustannuksiin on vaikea ennakoita. Pyrimme realistisen talousarvion tekemiseen kunnanhallituksen ohjeiden mukaisesti.

Tarkastuslautakunnan havainto: Tarkastuslautakunta toteaa, että talousraportoinnin ja talouden seurannan on oltava entistä paremmin ajantasaista. Työnjako talouden seurannan osalta on oltava selvä ja jokaisen viranhaltijan on otettava oma palvelualueensa tai yksikkönsä tarkkaan syyniin.

Kunnanhallituksen vastaus: Tarkastuslautakunnan huomio talouden seurannan tehostamisesta sekä työnjaosta on oikea. Talouden seurantaa on tehostettu mm. lisäämällä koulutusta esihenkilöille. Lisäksi talousasioita käsitellään johtoryhmässä, esihenkilöpalavereissa sekä palvelualueiden omissa palavereissa.

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnanhallitus on vastannut tarkastuslautakunnan esittämiin havaintoihin.

3 TOIMINNALLISTEN JA TALOUDELLISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMISEN ARVIOINTI PALVELUALUEITTAIN

Hallintopalvelut

Hallintopalvelut on toteuttanut tehtävänsä pysyen talousarviossa. Hallintopalveluissa on otettu käyttöön uusia ICT-järjestelmiä (sähköinen arkisto ja asianhallintajärjestelmän päivitys) mutta hallintojohtajalta saadun selvityksen mukaan myös luopunut joistakin tarpeettomista järjestelmistä. Tarkastuslautakunta pitää tätä hyvänä kehityssuuntana.

Työterveyshuollon kustannukset ovat kasvaneet ja kunnanvaltuusto myönsi hallintopalveluille näihin kustannuksiin lisämäärärahan marraskuussa. Saadun selvityksen mukaan työterveyshuollon sopimusta ja toimintasuunnitelmaa sekä kustannusten muodostumista on käyty läpi yhdessä palveluntuottajan kanssa ja kustannusten kasvuun on täten puututtu.

Elinvoimapalvelut

Työllisyyspalveluissa on vuoden 2024 aikana viety loppuun TE-palvelu-uudistus, missä työllisyyspalvelut siirtyvät uusien työllisyysalueiden vastuulle vuoden 2025 alussa. Tarkastuslautakunta kiittää kehitysjohdajaa uudistuksen valmisteluista.

Kunnan elinvoiman tulevaisuudelle merkittäviä tapahtumia ovat olleet biometanolilaitoksen suunnitteluvaraussopimus ja aurinkovoimapuiston maanvuokrasopimus. Tarkastuslautakunta toivoo hankkeiden mahdollisimman pikaista eteenpäinmenoa ja toteutumista.

Elinvoimapalveluissa on toteutettu kunnan viestintää, markkinointia ja tapahtumia hyvällä tasolla.

Sivistyspalvelut

Lukion opiskelijamäärä on pysynyt hyvällä tasolla. Tarkastuslautakunta toistaa vuoden 2023 arviointikertomuksen toteaman siitä, että lukion markkinointia on jatkettava, lukiokoulutuksen jatkuminen kunnassa on tärkeää myös peruskoululle ja elinvoimalle.

Tarkastuslautakunta on valtuustokauden aikaisemmissa arviointikertomuksissa huomauttanut sivistyspalveluita ja erityisesti perusopetusta budjetin reippaasta ylityksestä. Vuonna 2024 sivistyspalveluissa on pysytty talousarviossa hieman edellisiä vuosia paremmin. Tarkastuslautakunta pitää tätä hyvänä ja oikeana kehityssuuntana.

Varhaiskasvatuksessa toteutettu vuorohoidon keskittäminen yhteen varhaiskasvatusyksikköön on tarkastuslautakunnan näkemyksen mukaan oikea ratkaisu joka pitkällä tähtäimellä tuo säästöjä.

Tekniset palvelut

Monet käynnissä olevat tai valmiiksi saadut kaavoitushankkeet (tuulivoimapuistot, Ouluntien teollisuusalue, asuinalueen) edistävät kunnan elinvoimaa ja vetovoimaa. Kuntalaisten viihtyvyyttä lisäävät myös yleisten alueiden, kuten vene- ja uimarantojen kunnostus ja parannus. Lisäksi on rakennettu koirapuisto ja kuntoportaat sekä rakennettu ja kunnostettu frisbeegolfratoja.

4 STRATEGISTEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Paltamon kuntastrategiassa mainitut kriittiset menestystekijät ja strategian toteutumisen arviointi:

Elinvoima – Elinvoima ja elinympäristö kunnan moottorina

Tarkastuslautakunnan huomiot: Elinvoiman tavoitteiden edistämisessä on onnistuttu. Tuulivoimapuistojen kaavoitusta on edistetty aikataulussa, aurinkovoimapuistolle on vuokrattu maa-alue ja biometanolilaitokselle hyväksytty suunnitteluvaraussojimus. Elinvoiman lisäämiseksi on sopivasti hankkeita käynnissä.

Perusinfran kunnossapidossa ja korjauksissa on tarkastuslautakunnan havaintojen mukaan ollut jonkin verran puutteita. Kesän 2024 myrskyjen aiheuttamat tuhot katujen ja esimerkiksi pururadan valaistuksessa korjattiin verrattain myöhään.

Hyvinvointi – Laadukkaat kuntapalvelut hyvinvoinnin tukena

Tarkastuslautakunnan huomiot: Kuntalaisten hyvinvointia on edistetty aktiivisesti ja riittävästi. Harrastuspaikkoja on lisätty ja kunnostettu. Varhaiskasvatus, perusopetus ja lukio-opetus on laadukasta ja perusopetuksen päättäneet ovat päässeet toisen asteen opintoihin. Toisaalta osaavan henkilöstön saatavuus sivistyspalveluihin on selvä haaste.

Kehittyvä kunta ja organisaatio – Hyvinvoiva työyhteisö – Omistajapolitiikka – Osallisuus ja osallistaminen

Tarkastuslautakunnan huomiot: Strategian taloudellisiin tavoitteisiin, kuten keskimääräistä alhaisempaan tuloveroprosenttiin Kainuu-tasolla ei ole päästy. Talouden tasapainottamistoimenpiteet käynnistetty tilinpäätösvuonna.

Kuntien välinen yhteistyö yhteisten työntekijöiden ja viranhaltijoiden kautta on positiivinen ja kaikkia hyödyttävä toimintamuoto. Lisäksi sähköisen asioinnin ja digitalisaation kehittämistä on edistetty.

Kuntastrategiassa mainitun palkitsemisjärjestelmän käyttöönottamiseen eteen ei ole tehty toimenpiteitä.

Tarkastuslautakunta ehdottaa työhyvinvointikyselyn tekemistä henkilöstölle vuosittain.

5 VIRANHALTIJOIDEN ANTAMAT ARVIOT

Tarkastuslautakunta pyysi 11.4.2025 kunnanjohtajaa ja palvelualuejohtajia arvioimaan osaltaan vuotta 2024. Saadut vastaukset on koottu alle palvelualueittain.

Koko kunta, yleinen toiminta

Onnistumisia:

- hyvä yhteistyö ja tilannekuva päättäjien ja viranhaltijoiden kesken
- kuntayhteistyö ja tiivistynyt edunvalvonta Kainuun asioissa
- elinvoimaan liittyvät uudet avaukset ja niihin reagointi on nopeaa
- johtoryhmätyö parantunut

Haasteita/kehittämiskohteita:

- osaavan työvoiman saaminen, näkyvillä jo kilpailu Kainuun kuntien kesken palkalla
- työaikaa mennyt edelleen tulipalojen sammuttamiseen
- Kainuun hyvinvointialueen käytössä olevien rakennusten jatko (v. 2024 Jokirinteen iso alas-kirjaus)
- yhteisesti sovittujen pelisääntöjen noudattaminen (vastuuton työkäyttäytyminen)
- hyvinvointialueen käytössä olevien kiinteistöjen yhtiöittäminen
- kaukolämpölaitoksen yhtiöittäminen ja yhteistyömuodot (yhteinen yhtiö, myynti)

Kunnan talous

Onnistumisia:

- tulosta heikentävät kertaerät mukaan luettuna vuoden 2024 tulos positiivinen
- lainakanta kääntyi laskuun
- sijoitustoiminnan tuotot hyvät
- työnjako talouden seurannan osalta parempi
- kehittämisohjelman hyväksyminen

Haasteita/kehittämiskohteita:

- valtionosuustaso ja sen ennustamisen mahdottomuus
- taseeseen kertyneen alijäämän kattaminen määräaikaan mennessä
- palkkatason nousu tilanteessa, jossa valtionosuudet ja verotulot eivät kasva

Hallintopalvelut

Onnistumisia:

- sähköisen arkiston käyttöönotto saatiin vietyä onnistuneesti loppuun
- työsuhtepolkupyöräetus saatiin otettua käyttöön
- Pienten kuntien sähköisten palvelujen edistäminen -hankkeen avulla saatiin tehostettua hallinnon palveluita ja parannettua kuntalaisten asiointimahdollisuuksia

Haasteita/kehittämiskohteita

- Taloushallinnon palveluissa on vielä kehitettävää erityisesti automatisoitujen ratkaisujen käyttöönotossa.

- Työterveyshuollon kustannukset kasvoivat, jonka vuoksi työterveyspalveluja on tarpeen tehostaa edelleen

Elinvoimapalvelut

Onnistumisia:

- TE-palvelu-uudistus vietiin onnistuneesti loppuun
- uusia teollisia hankkeita saatiin vireille (aurinkopuisto, biometanolilaitos)
- uusi viestintäkanava Paltamo-sovellus otettiin käyttöön ja se on otettu hyvin vastaan

Haasteita/kehittämiskohteita:

- laajentuvien työllisyyspalvelujen uudelleenorganisointi ja lähiesihenkilötyö on vienyt runsaasti resurssia palvelualuejohtajalta, jatkossa työllisyyspäällikön tehtävää

Sivistyspalvelut

Onnistumisia:

- ensimmäiset kansainväliset opiskelijat Finest Future -organisaation kautta
- Paltamon HYTE -kertoimen tuoma raha oli 62 895 euroa vuonna 2024, joka on ollut korkein luku koko valtuustokaudella
- vuorohoidon ja loma-aikojen keskittäminen varhaiskasvatuksessa sekä varhaiskasvatusyksiköiden välinen yhteistyö sijaisjärjestelyissä
- Sydän-Kainuun kirjastoyhteistyö

Haasteita/kehittämiskohteita:

- pätevän henkilöstön saatavuus varhaiskasvatukseen ja kouluihin

Tekniset palvelut

Onnistumisia:

- vanhojen rakennuslupien sähköinen arkistointi saatiin hyvään vauhtiin
- useiden uusien liikunta- ja harrastuspaikkojen toteutus yhteistyössä (kuntoportaat, koira-puisto, frisbeegolfradat jne.)
- teollisten hankkeiden edistäminen (suunnittelutarveratkaisu, kaavoitus)
- etäluettavat vesimittarit saatiin vaihdettua

Haasteita/kehittämiskohteita:

- kaukolämpölaitoksen kannattavuus ja korjaustarpeet jatkossa
- vesihuoltolaitoksen kannattavuus ja korjaustarpeet jatkossa

7 YHTEENVETO JA TARKASTUSLAUTAKUNNAN ESITYS KUNNANVALTUUSTOLLE

Paltamon kunnan tilikausi muodostui 7 787 euroa ylijäämäiseksi. Ylijäämän kirjaamisen jälkeen kunnalla on taseessa kertynyttä alijäämää 273 475 euroa. Vuoden 2024 muutettu talousarvio (lisätalousarvioiden jälkeen) oli noin 43 068 euroa ylijäämäinen. Talouden tasapainottamistyötä on tehty Paltamossa pitkäjänteisesti, kunnanvaltuuston vuonna 2019 hyväksymä talouden tasapainottamisohjelma vuosille 2020–2024 on päättynyt tilinpäätösvuonna ja uusi kehittämisohjelma vuosille 2025–2026 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 10.12.2024 § 44. Uuden kehittämisohjelman mukaisia toimenpiteitä on pantu toimeen jo loppuvuodesta 2024.

Tarkastuslautakunta esittää arvioinnin yhteenvetona seuraavaa:

Tarkastuslautakunta toteaa, että kunnan taloustilanne on haastava ja tilanne vaatii viranhaltijoilta kykyä aktiiviseen, tarkkaan ja ajantasaiseen talousraportointiin ja talouden seurantaan. Myös kunnan luottamushenkilöiden on perehdyttävä talousraportointiin.

Tarkastuslautakunta kiittää viranhaltijoita oikea-aikaisesti tehdyistä lisätalousarviopyynnöistä.

Tilintarkastuskertomuksessa vuodelta 2023 tilintarkastaja on todennut, että ”*Valtionosuuksien perusteista annetuista tiedoissa on todettu virheitä. Korjatut tiedot on toimitettu opetus- ja kulttuuriministeriöön, mutta oikaisupäätöstä ei ole saatu tilintarkastusajankohtaan mennessä. Tämän seikan vuoksi emme ole voineet varmistua valtionosuuksien perusteista annettujen tietojen oikeellisuudesta*”. Oppilastilastoinnissa on siis ollut virheitä. Tarkastuslautakunta ei ole saanut vahvistusta siitä, onko tilastoinnin virheet saatu korjattua siten, että valtionosuudet ovat vuosina 2024 ja 2025 oikein.

Tarkastuslautakunnan edellisessä arviointikertomuksessa lautakunta esitti huolensa siitä, miten kunnan strategisia tavoitteita saadaan vietyä eteenpäin samalla, kun taloutta on tasapainotettava ja säästöjä etsittävä. Tarkastuslautakunta jakaa tämän huolen edelleen, ja toivoo, että jokin kuntaan suunnitelluista teollisuus- tai tuulivoimahankkeista toteutuu nopealla aikataululla. Ilman tulosten lisääntymistä on todennäköisesti luovuttava monista hyvinvointiin sekä veto- ja pitovoimaan liittyvistä tavoitteista.

Tarkastuslautakunta on saanut tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2024. Lautakunta yhtyy tilintarkastajan esitykseen, että tilinpäätös vuodelta 2024 voidaan vahvistaa ja että kunnan taloutta ja hallintoa hoitaneille toimielinten jäsenille ja tehtäväalueiden johtaville viranhaltijoille voidaan myöntää vastuuvapaus.

Tarkastuslautakunta jättää arviointikertomuksen vuodelta 2024 kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Paltamossa 20.5.2025

puheenjohtaja

Ilkka Jarva

varapuheenjohtaja

Erja Konttinen

jäsen